

ELOISA

Etelä-Savon
hyvinvointialue

**Ikääntyneiden palvelut
Palveluopas 2025**

www.etelasavonha.fi

Ikäntyneiden palvelut

Palveluopas 2025

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto.....	3	5 Kotiin annettavat palvelut.....	20
2 Ikäntyneiden palvelujen järjestäminen.....	4	5.1 Kotihoidon arviointijakso.....	20
2.1 Asiakasmaksut.....	4	5.2 Kotihoito.....	21
3 Ikäntyneiden asiakas- ja palveluohjaus.....	5	5.3 Kotihoidon sairaanhoito.....	22
3.1 Asiakasohjauksesta kaikki ikäntyneiden palvelut keskitetysti.....	5	5.4 Tilapäinen kotisairaanhoito.....	23
3.2 Miten palvelutarvetta arvioidaan ja mihin päätös perustuu.....	6	5.5 Kotiin annettavien palvelujen myöntämisperusteet.....	23
3.3 Mitä tarkoittaa omatyöntekijä ja kuka toimii omatyöntekijänä.....	7	6 Asumispalvelut.....	24
4 Arjen tuki- ja etäpalvelut.....	8	6.1 Tuettu asuminen.....	24
4.1 Ikäneuvola.....	8	6.2 Yhteisöllinen asuminen.....	25
4.2 Kotiin vietävät tukipalvelut.....	9	6.3 Ympäri vuorokautinen palveluasuminen.....	25
4.2.1 Turvapalvelut.....	10	6.4. Lyhytaikainen sosiaalihuoltolain mukainen palveluasuminen.....	26
4.2.2 Ateriapalvelut.....	10	6.6 Asumispalvelujen myöntämisperusteet.....	27
4.2.3 Kauppa- ja asiointipalvelu.....	11	7 Geriatrien osastopalvelu.....	28
4.2.4 Siivouspalvelu.....	11	7.1 Geriatriset arviointiosastot.....	28
4.2.5 Liikkumista tukeva palvelu.....	12	7.2 Geriatrien osastopalvelujen myöntämisperusteet.....	28
4.2.6 Korjausneuvonta ja asunnon muutostyöt.....	14	8 Asiakasmaksut ja niiden alentaminen tai perimättä jättäminen.....	29
4.3 Etäpalvelut.....	16	9. Anna meille palautetta.....	31
4.4 Kuntouttava päivätoiminta.....	17		
4.5 Gerontologinen sosiaalityö.....	17		
4.6 Omais- ja perhehoito.....	17		
4.7. Perhehoito.....	18		
4.7 Vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö.....	19		
4.9 Rintamaveteraanit ja sotainvalidit.....	19		

1 Johdanto

Etelä-Savon hyvinvointialueen, eli Eloisan, ikäntyneiden palvelukokonaisuus koostuu **arjen tuki- ja etäpalveluista, kotiin annettavista palveluista, asumispalveluista ja geriatrisista osastopalveluista.**

Tässä palveluoppaassa kerrotaan ikäntyneiden palveluista sekä niiden myöntämisperusteista.

Tavoitteenamme on tuottaa Eloisan alueella ikäntyneiden palvelut laadukkaasti ja turvallisesti.

Osaava henkilöstömme tuottaa palvelut palvelutarpeen mukaisesti, jotta asiakas saa tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti. Eloisan ikäntyneiden palveluista löytyy tietoa myös nettisivuiltamme: www.etelasavonha.fi/ikaihmiset

Ikäntyneiden palvelujen strategisena linjauksena toimii valtuuston hyväksymä Eloisan palvelustrategia ja eteläsavolaisten yhdessä ideoitu ikäohjelma, joka on laadittu osallistavissa työpajoissa syntyneiden aineistojen pohjalta.

Etelä-Savon Ikäohjelmaan voi tutustua nettisivuiltamme:
www.etelasavonha.fi/ikaohjelma-2030

Ikäntyneiden asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

Etelä-Savon hyvinvointialueella on määriteltty yhtenäiset ikäntyneiden palvelujen myöntämisen perusteet ja asiakasmaksut. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallitus hyväksyy vuosittain asiakasmaksut.
www.etelasavonha.fi/asiakasmaksuhinnasto

2 Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen

Vanhuspalvelulain (*Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012*) 13 §:n mukaisesti hyvinvointialueen on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat ikään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta.

Erityistä huomiota kiinnitetään toimintakykyä tukevaan ja kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin. Asiakkaan kotona asumista tuetaan laaja-alaisilla ja monipuolisilla kotona asumisen palveluilla ja digitaalisilla ratkaisuilla sekä tarvittavilla apuvälineillä. Jos ne eivät kokonaisarvion jälkeen ole riittäviä turvaamaan henkilön turvallista ja arvokasta elämää, voi ratkaisuna olla asumispalvelun ja perhehoidon eri muodot. Päätös muodostuu kokonaisarviosta, jossa on huomioitu asiakkaan kokonaistilanne ja toiveet.

Palveluita järjestetään hyvinvointialueen Eloisan omana tuotantona, ostopalveluna tai palvelusetelillä. Ostopalvelut kilpailutetaan hankintalain mukaisesti ja tehdään palvelutuottajan ja hyvinvointialueen välillä sopimukset palvelujen järjestämisestä. Asiakkaalle asiakasmaksut ovat yhdenmukaisia palvelutuotantotavasta riippumatta.

Mikäli asiakas valitsee palvelusetelin, palvelusetelin käyttäjällä on oikeus valita haluamansa palvelutuottaja hyvinvointialueen ylläpitämästä palveluseteliyrittäjälueetelosta. Palveluseteliyrittäjälueetelo löytyy palveluseteliportaalista www.palse.fi

Palvelusetelin käyttämisestä sovitaan kuluttajan asemassa olevan asiakkaan/potilaan ja palveluntuottajan välisellä sopimuksella. Palveluseteli voi olla tasasuuruinen tai tulosidonnainen. Tasasuuruinen palveluseteli on kaikille yhtä suuri ja tulosidonnaisessa asiakkaan vastaavat tulot ja vähennykset kuin kunnallista asiakasmaksua määritettäessä vaikuttavat palvelusetelin suuruuteen.

Hyvinvointialueella on ikääntyneiden palveluissa käytössä palvelusetelit ateriapalvelun, ikääntyneiden asumispalvelujen, kotiin annettavien palvelujen, omaishoidon vapaan, perhehoidon vapaan, rintamaveteraanien kotiin vietävien avopalvelujen, kuntouttavan päivätoiminnan ja siivouspalvelun järjestämisessä.

Palvelusetelitoimintaa ohjaa kaikille yhteinen palvelusetelin sääntökirjan yleinen osa sekä palvelukohtaiset sääntökirjat. Sääntökirjat sisältävät tietoa siitä, millä kriteereillä ja perusteilla Etelä-Savon hyvinvointialue järjestää, tuottaa ja toteuttaa palvelusetelillä palveluja. Sääntökirjoihin pääset tutustumaan Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta:

www.etelasavonha.fi/saantokirjat

Ikääntyneiden asiakasohjaus auttaa palveluiden järjestämisessä.

Ikääntyneiden asiakasmaksutiimi
015 351 3333

(arkisin ma-pe 9-13)
Asiakasmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

2.1 Asiakasmaksut

Kaikista tässä oppaassa kerrotuista ikääntyneiden palveluiden asiakasmaksuista löytyy tietoa Eloisan nettisivuilta:
www.etelasavonha.fi/asiakasmaksut

Asiakaslaskutukseen liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä ikääntyneiden asiakasmaksutiimiin.

3 Ikääntyneiden asiakas- ja palveluohjaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakas- ja palveluohjaus on ikääntyneille ja heidän läheisilleen tarkoitettu maksuton palvelu. Asiakas- ja palveluohjauksesta saa tietoa, ohjausta ja neuvontaa harrastus- ja virkistysmahdollisuuksista, järjestöjen tarjoamista palveluista, vapaaehtoistoiminnasta, seurakunnan toiminnasta, yksityisen sektorin palveluista sekä hyvinvointialueen kotiin vietävistä tuki- ja etäpalveluista, kotiin annettavista palveluista, asumispalveluista, apuvälineistä, digitaalisista palveluista ja liikkumista tukevista palveluista sekä taloudellisista etuuksista.

3.1 Asiakasohjauksesta kaikki ikääntyneiden palvelut keskitetysti

Ikääntyneiden palveluihin voi olla yhteydessä 1) puhelimitse, 2) Eloisan nettisivujen sähköisten palvelujen kautta mukaan lukien chat -palvelu tai 3) käymällä paikan päällä. Eloisan nettisivustolta www.etelasavonha.fi/ikaantyneet-asiakasohjaus löytyy sähköinen kiireettömän yhteydenoton loma-ke ja ikääntyneiden palveluhakemus, joilla voi pyytää yhteydenottoa joko itseän ja/tai läheisiin.

Palveluohjaaja tekee ensiarvion tilanteesta, tarvittaessa ohjataan tarkempaan palvelutarpeen arviointiin. Tavoitteena on tukea ikäihmisten kotona asumista ja etsiä arjen sujumisen ratkaisuja yhdessä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa.

Ikääntyneiden asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

VOIT ASIOIDA MYÖS PAIKAN PÄÄLLÄ:

- **Mikkelin ympäristö** - Omatori (Porrassalmenkatu 21, Mikkelä), avoinna arkisin klo 8-16.
- **Savonlinnan ympäristö** - Linnalan settlementti (Sotilaspojankatu 7, Savonlinna), palveluohjaaja tavoitettavissa joka kuukauden ensimmäinen tiistai klo 10-12.
- **Pieksämäen ympäristö**, sovitaan tapaaminen asiakasohjaajan kanssa puh. 015 211 557.

Näin voit ottaa yhteyttä:

- **Yhteydenotto puhelimitse**, Ikääntyneiden asiakasohjaus puh. **015 211 557** palvelee koko Etelä-Savon hyvinvointialuetta ja on avoinna arkisin (ma-pe) klo 9.00-15.00. Puhelimeen vastaavat ja palvelutarpeen arviointia tekevät ikääntyneiden asiakasohjauksen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset.
- **Huoli-ilmoituksia** kuntalainen voi tehdä 24/7, ammattilaiset vastaavat ja käsittelevät ilmoituksia virka-aikana www.etelasavonha.fi/huoli Huoli-ilmoituksen voi myös tehdä puhelimitse **015 211 557** arkisin klo 9.00-15.00.
- **Ikääntyneiden asiakasohjauksen Chat** on avoinna arkisin klo 9.00 -15.00 www.etelasavonha.fi/chat Ammattilaiset vastaavat asiakkailta tulleisiin keskustelupyyntöihin.
- **Kiireettömän yhteydenottopyynnön** voi lähettää Eloisan nettisivustolta ikääntyneiden asiakasohjaukselle 24/7 ja valita itselleen sopivan yhteydenottoajan www.etelasavonha.fi/asiakasohjaus Tällöin ammattilainen soittaa valittuna ajankohtana asiakkaalle.
- Iäkkäiden palveluihin on mahdollista tehdä myös **sähköisiä hakemuksia** www.etelasavonha.fi/asiakasohjaus Ammattilaiset käsittelevät hakemukset virka-aikana, ja hakemuksen tekijään otetaan yhteyttä mahdollisimman pian.

3.2 Miten palvelutarvetta arvioidaan ja mihin päätös perustuu

Etelä-Savon hyvinvointialue myöntää ikääntyneiden palveluja aina yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelutarpeen arviointia voi pyytää ikääntynyt itse, hänen omaisensa/läheisensä, viranomainen tai muu henkilö. Palvelutarpeen arvioiminen edellyttää aina asiakkaan suostumusta. Palvelutarpeen arviointia varten varataan palveluohjaajan kotikäynti.

Kotikäynnillä palveluohjaaja selvittää ja arvioi asiakkaan kokonaistilannetta ja suunnittelee yhdessä asiakkaan sekä mahdollisesti hänen omaisensa/läheisensä kanssa miten ja millä palveluilla parhaiten vastataan asiakkaan avun ja tuen tarpeisiin. Avun ja tuen tarpeisiin voidaan vastata kolmannen sektorin, yksityisen sekä kunnallisen palvelutarjonnan keinoin.

Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan mm.

1) asiakkaan fyysisen, psyykkisen- ja sosiaalisen toimintakyvyn arvioiminen RAI-toimintakyymittaria apuna käyttäen, 2) asiakkaan voimavarat, 3) asiakkaan sosiaalinen verkosto ja omaisten ja läheisten muodostama tuki, 4) asiakkaan asuinympäristön ja kodin turvallisuus sekä 5) sosiaaliset etuudet.

Palveluja voidaan myöntää määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana, niitä voidaan myös lisätä, vähentää tai palvelut voidaan lopettaa kokonaan asiakkaan toimintakyvyn ja/ tai palvelutarpeen muuttuessa. Kaikista asiakkaalle myönnetyistä sosiaalihuollon palveluista tehdään kirjallinen, oikaisuvaatimuskelpoinen viranhaltijapäätös. Päätös perustuu edellä mainittuihin arviointeihin ja selvityksiin ja niistä saatuun tietoon sekä harkintaan asiakkaan kokonaistilanteesta.

Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä palveluohjaaja tekee yhdessä asiakkaan ja hänen läheisen kanssa RAI-arvioinnin, joka on laaja-alainen terveydentilan ja toimintakyvyn kartoitus. RAI-arvioinnista saadaan ajantasainen kuvaus asiakkaasta, hänen voimavaroistaan, elämäntilanteestaan sekä kuntoutus- ja erityistarpeista. RAI-toimintakyky arviosta saadun tiedon avulla pystytään palvelut suunnittelemaan yksilöllisesti ja tarpeenmukaisesti asiakkaille. Arvioinnin perusteella laaditaan

asiakassuunnitelma, jonka palveluohjaaja laatii yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaisen/läheisen kanssa. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa asiakkaalle tehdään uusi palvelutarpeen selvitys sekä asiakassuunnitelma ja/tai asiakkaan palvelutarvetta arvioidaan yhteistyössä palveluntuottajan ja asiakkaan sekä omaisten/läheisten kanssa.

Palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, jollei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä esitettyä, yhdessä asiakkaan kanssa noudattaen 36 §:n 4 ja 5 momentissa säädettyä.

Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa. Suunnitelman sisältö on sovitettava yhteen henkilön tarvitsemien muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa. Asiakkaan suostumuksella voidaan myös laatia sosiaalihuollon ja muiden hallinnonalojen palveluja ja tukitoimia koskeva yhteinen suunnitelma, jossa on suunnitelman laatimiseen ja käyttöön nähden tarpeellisia tietoja. Yhteisen suunnitelman laatimisesta ilman asiakkaan suostumusta säädetään erikseen. Jos asiakkaan tukena toimii omaisia tai muita läheisiä henkilöitä, heidän tukemiseensa liittyvä suunnitelma laaditaan myös tarvittaessa erikseen.

Kiireellisiä toimenpiteitä koskeva asia on käsiteltävä ja päätös sekä toimeenpanto tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella viipymättä siten, ettei asiakkaan oikeus välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Muissa kuin kiireellisissä asioissa päätös on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun asia on tullut vireille ja päätös toimeenpantava viimeistään kolmessa (3) kuukaudessa asian vireilletulosta. Aika voi olla tätä pidempi, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa tai toimeenpanon viivästymiselle on muu asiakkaan tarpeeseen liittyvä erityinen peruste.

Asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta.

Asiakassuunnitelma sisältää:

1. Asiakkaan arvion ja ammatillisen arvion tuen tarpeesta.
2. Asiakkaan arvion ja ammatillisen arvion tarvittavista palveluista ja toimenpiteistä.
3. Omatyöntekijän tai muun asiakkaan palveluista vastaavan työntekijän arvion asiakkaan terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömistä sosiaalipalveluista sekä niiden alkamisajankohdasta ja kestosta.
4. Tiedot siitä, kuinka usein asiakas ja omatyöntekijä tai muu asiakkaan palveluista vastaava työntekijä tulevat tapaamaan.
5. Asiakkaan ja työntekijän arvion asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista.
6. Asiakkaan ja työntekijän yhdessä asettamat tavoitteet, joihin sosiaalihuollon avulla pyritään.
7. Arvion asiakkuuden kestosta.
8. Tiedot eri alojen yhteistyötahoista, jotka osallistuvat asiakkaan tarpeisiin vastaamiseen, ja vastuiden jakautumisesta niiden kesken.
9. Suunnitelman toteutumisen seuranta, tavoitteiden saavuttamista ja tarpeiden uudelleen arviointia koskevat tiedot
10. Selvityksen asiakkaan elämäntilanteen ja toimintaympäristön vaikutuksesta toimintakykyyn.
11. Asiakkaan ehdotuksen sellaisesta palveluiden tuottamis- ja toteuttamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata hänen tarpeisiinsa.

3.3 Mitä tarkoittaa omatyöntekijä ja kuka toimii omatyöntekijänä

Asiakkaalla tulee sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaan olla omatyöntekijä. Omatyöntekijää ei tarvitse nimetä, jos asiakkaalle on jo nimetty muu palveluista vastaava työntekijä tai nimeäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Omatyöntekijän tehtäviin kuuluu muun muassa asiakkaan palvelukokonaisuudesta huolehtiminen. Asiakassuunnitelmaan kirjatun palvelukokonaisuuden tulee toteutua asiakkaan tarpeen mukaisesti.

Omatyöntekijän tehtävänä on:

1. Neuvoa ja tukea iäkästä henkilöä hänen tarvitsemiensa sosiaali- ja terveyspalvelujen saantiin ja toteuttamiseen liittyvissä asioissa.
2. Seurata yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa tai läheisensä kanssa asiakassuunnitelman toteutumista sekä iäkkään henkilön palvelutarpeiden muutoksia.
3. Olla iäkkään henkilön suostumuksella tarvittaessa yhteydessä hänen sosiaali- ja terveyspalvelujensa tuottamisesta vastaaviin tahoihin, jotta palvelut vastaisivat mahdollisimman hyvin iäkkään henkilön tarpeita.

Ikääntyneiden
asiakasohjaus

015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja
neuvontaa ikääntyneiden palveluista.

www.etelasavonha.fi/chat

4 Arjen tuki- ja etäpalvelut

Arjen tuki- ja etäpalveluihin kuuluvat: ikäneuvola, kotiin vietävät tukipalvelut, etäpalvelut, kuntouttava päivätoiminta, gerontologinen sosiaalityö, omais- ja perhehoito, vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö sekä liikkumista tukevat palvelut eli kuljetuspalvelut.

4.1 Ikäneuvola

Ikäneuvolan toimintaan kuuluvat ennaltaehkäisevät ryhmätapaamiset ja terveystarkastukset, omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystapaamiset, senioreiden elintapaohjaus sekä löytävä vanhustyö. Kaikki ikäneuvolan palvelut ovat maksuttomia ja ne on tarjottu kaikille 65 ja yli 65-vuotiaille. Ikäneuvolan palveluihin tullaan joko ilman ajanvarausta (aamuvastaanotot), kutsuttana tai ajanvarauksella asiakas- ja palveluohjauksen numerosta **015 211 557**.

Ikäneuvolan toimintaan kuuluvat hoitajan avoin vastaanotto, ennaltaehkäisevät terveystapaamiset, omais- ja perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset, fysioterapeutin vastaanotolla tapahtuva toimintakyvyn arviointi sekä senioreiden elintapaohjaus. **Ikäneuvolassa ei ole lääkärin palvelua.**

Ikäneuvolan palvelut ovat suunnattu 65-vuotiaille ja sitä vanhemmille, palvelut ovat maksuttomia (pl. senioreiden elintapaohjaus). Aamuvastaanotto toimii ilman ajanvarausta vuoronumerolla, muut ajanvarauksella ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta.

Ikäneuvolan palveluihin voit tutustua myös nettisivuillamme: www.etelasavonha.fi/ikaneuvola

Hoitajien vastaanotolla saat ohjausta ja neuvontaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyen sekä voit hoidattaa pieniä hoidollisia toimenpiteitä. Lisäksi Ikäneuvolan ammattilaiset ovat mukana järjestämässä ikääntyneille erilaisia ryhmätapahtumia, järjestelyt vaihtelevat paikkakuntaakohtaisesti.

Ennaltaehkäisevien terveystapaamisten tarkoituksena on tukea ikääntyneiden hyvinvointia, edistää terveyttä ja terveellisiä elintapoja sekä ennaltaehkäistä sairauksia ja tapaturmia. Terveystapaamisessa annetaan ohjausta, neuvontaa ja tukea mieltä askarruttaviin terveyteen ja sairauteen liittyviin kysymyksiin, terveellisten elämäntapojen edistämiseen, lääkehoitoon ja kotona asumisen turvallisuuteen. Ennaltaehkäisevään terveystapaamiseen voit varata ajan ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta.

Omais- ja perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastusten tarkoituksena on tukea omais- ja perhehoitajien hyvinvointia ja terveyttä sekä edistää terveellisiä elintapoja ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja tapaturmia, tunnistaa ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Tarkastukset ovat vapaaehtoisia ja omaishoitajille niitä tarjotaan kahden vuoden välein. Tarkastukset ajanvarauksella ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta tai kutsutuna.

Fysioterapeutti arvioi toimintakykyä ja sitä uhkaavia riskitekijöitä. Fysioterapeutti ohjaa ja neuvoo itsehoitoon ja terveysliikuntaan sekä aktiiviseen arkeen. Tarvittaessa ohjaus erilaisten toimintakykyä edistävien palvelujen pariin, esim. liikunta- tai kuntoutuspalvelut, harrastustoiminta, apuvälineläiset. Käynnit ovat asiakkaalle maksuttomia, ajanvaraus ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta.

Senioreiden elintapaohjauksen keskiössä on yksilöllisen arjen tukeminen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen. Ohjauksessa keskitytään liikunnan määrään ja laatuun, ravitsemukseen sekä unen lääkkeettömään hoitoon. Lisäksi käydään läpi mielen hyvinvointia, lääkkeetöntä kivun hoitoa sekä aivojen hyvinvointia. Senioreiden elintapaohjaus toteutetaan yhdessä hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen kanssa. Elintapaohjaus toteutetaan ryhmämuotoisena ja kesto on 6 kuukautta. Elintapaohjaukseen voidaan ohjata joko terveystarkastusten yhteydessä tai ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta.

Löytävän vanhustyön tavoitteena on löytää ne tuen tarpeessa olevat iäkkäät ihmiset, jotka eivät ole minkään yhteiskunnallisen tuen piirissä. Tavoitteena on ohjata heitä oman toimintakyvyn ylläpitämisessä sekä tukea itsenäistä ja hyvää elämää kotona. Löytävää vanhustyötä tehdään yhteistyössä järjestöjen, seurakunnan, yhdistysten, apteekkien ja sotekeskusten sekä sairaalan kanssa. Käytössä on sähköinen HUOLI-ilmoitus, jonka kautta voidaan ilmoittaa, jos on huolissaan ikääntyneestä henkilöstä. HUOLI-ohjelmaan pääsee hyvinvointialueen nettisivuilla www.etelasavonha.fi/huoli

Löytävän vanhustyön tavoitteena on tarjota ikääntyneille tukea ja saattaa ikääntyneiden kanssa toimivia ammattilaisia yhdistämään voimansa syrjäytymisvaarassa olevien ikääntyneiden auttamiseksi oikea-aikaisesti ja vähentää muun muassa terveyspalveluiden käyttöä. Ennakoivan ja löytävän vanhustyön tarkoituksena on onnistunut ikääntyminen, ikäihmisten terveelliset elintavat ja sairauksien ehkäisy, hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen, itsenäinen suoriutuminen ja turvallisuus, lihaskunto ja tasapainoa tukeva liikunta, varhainen puuttuminen terveydentilan ja toimintakyvyn heikkenemiseen sekä sairauksien tehokas hoito ja kuntoutus. Tärkeää on myös kaltoinkohtelun ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen, johon ikääntyneiden palvelujen henkilöstöä on koulutettu. Löytävä vanhustyö kuuluu kaikille ikääntyneiden palveluissa.

4.2 Kotiin vietävät tukipalvelut

Kotiin vietävät tukipalvelut ovat ennakoivaa ja kuntoutumista tukevaa palvelua. Palveluiden tavoitteena on tukea asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Tukipalveluihin kuuluvat turvapalvelut, ateriapalvelut, kauppa- ja asiointipalvelu, siivouspalvelu ja saattajapalvelu. Kotihoidon asiakkaille tukipalveluna tarjotaan myös hygieniapalvelua. Tukipalvelu voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana tai tilapäisesti esimerkiksi toipilasaikana, enintään kolmen kuukauden ajalle. Palveluiden asiakkaaksi tullaan palveluohjaajan tekemän palvelutarpeen arvioinnin kautta ja turvapalveluista tehdään palvelupäätös.

4.2.1 Turvapalvelut

Turvapalvelu on ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea, jonka tarkoituksena on vahvistaa omaishuoltoa, itsenäistä arjessa toimimista ja turvallisuuden tunnetta. Turvapalvelut on tarkoitettu pääsääntöisesti kotihoidon asiakkaille.

Turvapalvelu voidaan myöntää:

- Ensisijaisesti yksin asuvalle henkilölle, jolla toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi on kaatumisvaara ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta.
- Asiakas kokee turvattomuutta ja/tai sosiaalinen verkosto puuttuu.
- Asiakkaalla on epävakaata terveydentilaa tai on todettu terveydellinen syy, joka tarvittaessa vaatii nopeasti saatavaa apua.
- Asiakas ei voi hälyttää apua puhelimitse.
- Asiakkaan muut avunsaantimahdollisuudet ovat huonot.
- Asiakkaalle, joka muistiongelmiensa vuoksi tarvitsee turvaa ulkona liikkumisessa.

Pelkästään turvapalvelua myönnetään vain tarkan kokonaisarvioinnin ja harkinnan perusteella. Turvapalvelun avulla ikääntynyt saa kotiinsa apua ympäri vuorokauden. Kun asiakas tekee turvahälytyksen, avun tarve ja kiireellisyys arvioidaan puhelun aikana. Tarvittaessa asiakkaan kotiin tehdään auttamiskäynti.

Perinteiseen turvapuhelinjärjestelmään kuuluvat turvapuhelinlaitteet ja hälytinpainike. Hälytinpainiketta asiakas voi pitää ranteessa tai kaulanauhassa. Mikäli samassa taloudessa asuvalle on myös tarve turvapalvelulle, voidaan hänelle ohjelmoida lisäranneke, jolloin apua voidaan hälyttää samalla turvapuhelimella molemmille. Perinteiseen turvapuhelinjärjestelmään on mahdollista liittää myös lisälaitteita, kuten ovihälytintä, palovarointin ja kaatumishälytintä.

Paikantava turvapuhelin, eli turvakello on tarkoitettu kotona asumisen tueksi asiakkaille, jotka liikkuvat kodin ulkopuolella itsenäisesti. Tarvittaessa turvapuhelinpäivystäjä voi paikantaa kelloa käyttävän asiakkaan turvahälytyksen yhteydessä. Paikantava turvapuhelin antaa mahdollisuuden jatkaa aktiivista elämää, vaikka toimintakyky heikentyisi.

Mikkelissä turvapalvelun laitteisiin pääsee tutustumaan arki- ja hyvinvointiteknologian näyttelytila Hektorissa (kiinteä näyttelytila). Hektori sijaitsee Monitoimijakeskus Omatorin infoaulassa, Porrassalmenkatu 21, 2.krs, 50100 Mikkelä. Linnalan Setlementin tiloissa arki- ja hyvinvointiteknologian esittelyä on kerran kuussa, Sotilaspojankatu 7, 57100 Savonlinna. Tarvittaessa esittelyjä järjestetään Eloisan eri alueilla.

Myönteisen turvapalvelupäätöksen edellytyksenä on, että asiakas sitoutuu palveluun ja ymmärtää sen merkityksen sekä osaa käyttää turvapuhelinta ja tehdä koesoittoja joko itse tai omaisen / läheisen kanssa tai kotihoidon työntekijän kanssa. Turvapalvelun käynnistämisen edellytyksenä on, että asiakkaalla on antaa asunnon avain laiteasennuksen yhteydessä turvapalveluille. Tällä mahdollistetaan auttajan pääsy asiakkaan luo. Lisäksi turvapalvelun asiakkuuden edellytyksenä on suostumus terveys- ja turvallisuus- ja siirtämiseen turvapuhelin- ja turvallisuusjärjestelmään.

4.2.2 Ateriapalvelut

Ateriapalvelun asiakkuus edellyttää aina palveluohjaajan tekemää palvelutarpeen arviointia ja palvelusta tehtyä päätöstä. Ateriapalvelun tavoitteena on ylläpitää terveyttä ja toimintakykyä ja tukea kotona asumista. Ateriapalvelu on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät kykene itse tai omaisen turvin valmistamaan aterioitaan, eivätkä pysty liikkumaan itsenäisesti ruokailemaan kodin ulkopuolelle. Ateriapalvelua toteutetaan Menumat -ateria-automaatilla, palvelusetelillä tai lounas kotiin -ateriapalveluna.

Menumat -ateria-automaatti: Laite toimitetaan asiakkaan kotiin. Asiakas käyttää laitetta itsenäisesti tai yhteistyössä kotihoidon kanssa. Helppokäyttöinen

laite sisältää pakastimen ja kiertoilmauunin. Menumatin asiakaspalvelu hoitaa ruokien tilaukset ja toimitukset asiakkaalle. Palvelu on saatavilla koko hyvinvointialueella. Palvelun voi saada lounas kotiin -palveluna, palvelusetelipalveluna tai yksityisasiakkaana. Mikäli asiakas ei halua laitetta kotiin, voi tilata pelkkiä ruoka-annoksia omaan kotipakastimeen ja lämmittää niitä mikroaaltouunissa.

Ateriapalveluseteli: Asiakas voi saada tukea aterioiden ostamiseen yksityiseltä palveluntuottajalta, kun hänen palvelutarpeensa on arvioitu ja hänen tulonsa eivät ylitä tulorajaa. Palveluseteliä voi käyttää hyvinvointialueen hyväksymien palveluntuottajien ateriapalveluun. Seteliä voi käyttää palveluntuottajan ravintolassa ruokailuun tai kotiin kuljetettujen aterioiden ostamiseen. Ateriapalveluseteli on saatavilla koko hyvinvointialueella, palveluntuottajat määrittävät itse toimialueensa.

Lounas kotiin -ateriapalvelu: Asiakkaalle toimitetaan ruoka-annos kotiin. Tuottajasta riippuen ateria voi olla kylmä tai lämmin ateria. Palvelu saatavilla seuraavilla alueilla: Savonlinna, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Enonkoski.

Ruokailu toimipisteessä: Asiakkailla on mahdollisuus ruokailla myös eri asumispalveluyksiköiden toimipisteissä. Palveluohjaaja voi palvelutarpeen arvioinnin perusteella järjestää paikan päällä ateriointia.

4.2.3 Kauppa- ja asiointipalvelu

Kauppapalvelu on tarkoitettu säännöllisen kotihoidon asiakkaille. Kauppapalvelun asiakkuus edellyttää aina palveluohjaajan tekemän palvelutarpeen arvioinnin. Kauppapalvelu toteutetaan yhteistyössä kotihoidon ja paikallisten palvelu tuottavien yritysten kanssa. Kotihoito tekee kauppatilauksen yhdessä asiakkaan kanssa ja palveluntuottaja tai yhteistyökumppani tuo kauppaostokset asiakkaalle tarvittaessa jääkaappiin asti purettuna. Kauppapalvelun asiakkuus edellyttää aina tiliasiakkuutta. Asiointipalvelu on tilapäisesti tarjottavaa palvelua, joka sisältää asiakkaan avustamista asioinnissa esimerkiksi pankkipalveluissa.

4.2.4 Siivouspalvelu

Siivouspalvelun asiakkuus edellyttää aina palveluohjaajan tekemän palvelutarpeen arvioinnin. Jos asiakas ei kykene itse siivoamaan, eikä omaisen tai ulkopuolinen henkilö pysty siinä auttamaan, voidaan kriteerien täyttyessä hänelle myöntää siivouspalvelun palveluseteli. Mikäli siivouspalvelun palvelusetelituottajia ei ole, voidaan siivouspalvelu toteuttaa omana tai ostopalveluna. Pariskuntien yhteistaloudessa asuvien osalta toimintakyky ja tilanne arvioidaan siten, että kokonaisuus tulee huomioituksi.

Siivouspalvelun tavoitteena on pienituloisten ikääntyneiden auttaminen kodin perussiivouksessa tilanteessa, jolloin asiakkaan toimintakyky on joko tilapäisesti tai pysyvästi alentunut niin, että kodin perussiivouksen tekemisessä on vaikeuksia.

Asiakas voi saada tukea siivoukseen, kun hänen palvelutarpeensa on arvioitu ja hänen tulonsa eivät ylitä tulorajaa. Asunnon ylläpitosiivous sisältää niiden asuintilojen siivouksen, jotka ovat asiakkaan päivittäisessä käytössä. Palvelun sisältö on määritetty asiakkaan palvelukuvauksessa.

Ateria-, kauppa- ja asiointi- sekä siivouspalvelun myöntämisen perusteena on ohjeelliset tulorajat. Ateria-, kauppa- ja siivouspalvelussa huomioidaan myös asiakkaan taloudellinen kyky hankkia palvelu. Palvelua voidaan myöntää myös palvelutarpeen arvioinnin perusteella erityisestä syystä, vaikka tuloraja ylittyisi. Ohjeelliset tulorajat koskevat ensisijaisesti uusia asiakkaita ja tilanteita, joissa asiakkaan palvelutarvetta täytyy arvioida uudelleen. Tuloina huomioidaan säännölliset tulot ja säännölliset pääomatulot, esim. korko- ja vuokratulot. Tulona ei huomioida asumistukea, rintamalisää, vammaistukea, omaishoidontukea tai eläkettä saavan hoitotukea.

4.2.5 Liikkumista tukeva palvelu

Liikkumista tukeviin palveluihin kuuluu sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu ja saattajapalvelu. Kuljetuspalvelun tavoitteena on tukea itsenäisen elämisen ja asumisen mahdollisuuksia kotona. Kuljetuspalvelun ja siihen liittyvän saattajapalvelun myöntäminen perustuu palveluohjaajan tekemään palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelmaan ja palvelusta tehdään päätös.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on pääsääntöisesti tarkoitettu:

1. yli 65-vuotiaille vähävaraisille hyvinvointialueen asukkaille, jotka asuvat julkisten joukkoliikennereittien sekä asiointi- ja palveluliikennereittien ulkopuolella
2. henkilölle, joilla on ikääntymiseen liittyen sellaisia toimintakyvyn rajoitteita, että ne estävät julkisen joukkoliikenteen käyttöä, tai
3. henkilöllä on perusteltu yksilöllinen ja elämäntilanteeseen liittyvä kuljetuspalvelun tarve, mutta ei ole oikeutettu vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisiin kuljetuspalveluihin sekä
4. sotainvalideille ja rintamaveteraaneille.

Kuljetuspalvelua myönnetään matkoihin, jotka liittyvät esimerkiksi välttämättömään asiointiin, virkistykseen tai kuntouttavaan harrastustoimintaan. Kuljetuspalvelua ei myönnetä matkoihin, jotka korvataan muun lain nojalla, kuten esimerkiksi terveydenhuollon matkat lääkärin määräämiin tutkimuksiin tai kuntoutukseen (Kelan korvaamat matkat), eikä matkoihin, joita käytetään toisen sosiaalipalvelun toteuttamiseksi, esim. ikääntyneiden päivätoimintamatkat. Henkilölle, jonka itsenäistä toimintakykyä kuljetuspalvelulla ei voida edistää (tarkoituksenmukaisuus), matkoja ei myönnetä.

Määrärahasidonnaisuudesta johtuen kuljetuspalvelua myönnettäessä käytetään tulo- ja varallisuus harkintaa (Taulukko 1). Kuljetuspalvelu kohdennetaan kotona asumisen tukemiseksi ensisijaisesti vähävaraisille hakijoille. Tuloina ei oteta huomioon eläkkeensaajan hoitotukea, asumistukea ja rintamalisää. Asiakas maksaa kulloinkin voimassa olevan omavastuumaksun yhdensuuntaisesta matkasta. Asiakasohje lähetetään kuljetuspalvelupäätöksen mukana. Asiakkaan mukana voi matkustaa yksi (1) saattaja ilmaiseksi. Jos kuljetuspalveluasiakkaan kanssa matkustaa henkilöitä, joilla ei ole kuljetuspalvelupäätöstä, maksavat he matkansa itse. Sotainvalideilta ja sotaveteraaneilta omavastuumaksua ei peritä.

Taulukko 1. Tulo- ja säästörajat kuljetuspalvelun myöntämiseen liittyen		
	Yksin asuva	Avio- tai avopuolison kanssa asuva
Tulot	bruttotulot ovat enintään 1200 euroa/kk	bruttotulot enintään 2400 euroa/kk
Säästöt	säästöt voivat olla enintään 4000 euroa	säästöt yhteensä 7000 euroa

Sosiaalihuoltolain mukaan matkoja myönnetään (8) yhdensuuntaista matkaa. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 2) ovat kuljetuspalveluasiakkaan omavastuumaksut.

Asiointi- ja virkistysmatkat:

- Asiakkaalta peritään liikkumista tukevan palvelupäätöksen mukaisesti yksittäisestä tai yhdensuuntaisesta matkasta kilometriperusteinen omavastuumaksu.
- Omavastuumaksua ei peritä sotaveteraaneilta eikä sotainvalideilta.

Taulukko 2. Liikkumista tukevan palvelun omavastuumaksut 2025

Kilometriin saakka hyvinvointialueen sisällä	Aikuinen (yli 18 v.)	Kun asiakasmaksu määräytyy alennus-, sarjaksi tai kausilipun hinnan mukaisesti	Lapsi (alle 18 v) Sotaveteraanit Sotainvalidit
15 km	2,00	1,00	Maksuton
30 km saakka ja yli 30 km matkoilla	5,50	2,75	Maksuton

Taulukon 2 kilometriperusteiset omavastuumaksut peritään kuukausittain Etelä-Savon hyvinvointialueella. Omavastuumaksut peritään kuljetuspalvelupäätöksen mukaisesti vammaispuolustajain ja sosiaalihuoltolain henkilökuljetuksissa.

Sotainvalideille ja rintamaveteraaneille sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalvelumatkoja myönnetään yksilöllisen tarpeen mukaan, ja matkat voivat oman kunnan lisäksi suuntautua naapurikuntien alueelle. Asioinnin niin vaatiessa voidaan pakollinen käynti korvata myös kauemmas (esim. sosiaalipalvelut hyvinvointialueen sisällä vain yhdessä kunnassa, joka ei ole oma tai naapurikunta).

Hyvinvointialue ei korvaa kuljetuspalvelumatkoja, jotka kuuluvat kela-korvattiin matkoihin (hoidot, tutkimukset, kuntoutukset). Jos sosiaalihuoltolain mukainen palvelu ei ole henkilölle riittävä tai tarkoituksenmukainen, arvioidaan kuljetuspalvelun tarvetta vammaispuolustajain mukaan.

Saattajapalvelu

Saattajapalvelulla tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Saattajapalvelu on

tarkoitettu pääasiassa kotihoidon ja yhteisöllisen palveluasumisen asiakkaille, asiakkuus edellyttää aina palveluohjaajan tekemää palvelutarpeen arviointia. Ensisijaisesti saattajapalvelu tulee järjestää omaisten, lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin. Saattajapalvelu voidaan järjestää henkilölle esim. lääkärivastaanotolle, jos taksiautoilijan apu ei ole riittävä (sovelletaan saattaja-apuun kotihoitopalveluiden myöntämisperusteita).

Asiakas ja saattaja käyttävät taksia tai julkista joukkoliikennettä. Hyvinvointialueella saattaja voi matkustaa ilmaiseksi erillisen ohjeen tai asiakaspäätöksen mukaan. Saattajapalvelulla varmistetaan asiakkaan terveydenhuollon palvelun toteutuminen. Myös muihin välttämättömiin viiranomais- tai muihin asiointeihin voi saada saattajan. Asiakasta voi lähteä saattamaan kotihoitotyöntekijä, arkityöntekijä tai hoiva-avustaja. Tapauskohtaisesti arvioidaan, odottaako saattaja asiakasta käynnin aikana.

4.2.6 Korjausneuvonta ja asunnon muutostyöt

Ikääntyneen väestön asunnot saattavat vaatia korjaus- ja muutostöitä ikääntyneen kotona asumisen tukemiseksi. Ensisijaisesti asukkaat huolehtivat itse asuntonsa korjaamisesta ja varustamisesta omaa toimintakykyään vastaavaksi.

Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat avustavat ikääntyneitä asunnon korjaustöiden suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa. Korjausneuvojan palvelut asiakkaille ovat maksuttomia.

Korjausneuvonnan palvelunumero palvelee arkisin ma-pe klo 9-15.

Etelä-Savossa korjausneuvojana toimii Ismo Kortman, puh. 0500 651 737

Korjausneuvoja myös opastaa, kuinka voit tehdä kodista esteettömän. Tutustu lisää Vanhustyön keskusliiton nettisivuilla:

www.vtkl.fi/toiminta/korjausneuvonta

Korjausneuvojan tehtäviä:

- neuvoo kodin pienissä korjauksissa
- auttaa hankkimaan tarvittavat suunnitelmat
- auttaa urakoitsijoiden valinnassa ja hankinnassa.

Esteetön koti tarkoittaa, että kodissa on helppoa liikkua ja toimia. Esimerkiksi jos sinulla on pyörätuoli, kodissa ei ole kynnyksiä ja portaissa on luiskat tai porrashissit. Korjausneuvoja auttaa esteettömän kodin suunnittelussa.

Esteettömyyteen kuuluvat esimerkiksi:

- kylpyhuoneen remontti
- ammeen poisto
- ulkoportaiden muutostyöt
- porrashissin asentaminen
- kynnysten poisto
- ovien leventäminen.

Valtion korjausavustus

Voit saada valtiolta rahallista tukea kotisi korjaamiseen, jos olet iäkäs tai vammainen. Voit hakea avustuksia ympäri vuoden. Avustukset myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Korjaustöitä ei saa aloittaa ennen kuin ARA on antanut luvan. Voit hakea avustusta netissä tai paperisella hakemuksella. Voit tulostaa hakemuksen ARA:n nettisivuilta.

www.ara.fi/fi/avustukset-henkiloasiakkaille

Voit myös tilata hakemuksen numerosta 029 525 0818.

Lähetä täyttämäsi hakemus osoitteeseen:
**Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA
PL 30 15141 Lahti.**

Hakemusten tekemisessä saa apua myös Vanhustyön Keskusliiton Etelä-Savon korjausneuvoja **Ismo Kortmanilta, puh 0500 651 737, arkisin klo 9-15.** Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) korjausavustuksia ikääntyneiden asuntoihin haetaan ARA:lta.

Sosiaalihuoltolain mukainen asunnon muutostyö Etelä-Savon hyvinvointialue

Palveluohjaaja arvioi ikääntyneen asiakkaan kodin muutostyötarvetta, jos asiakkaan toimintakyky on alentunut ja hankaloittaa kotona selviytymistä. Pienimuotoisia asunnon muutostöitä voidaan tukea määrärahojen puitteissa huomioiden asiakkaan tulot ja varallisuus.

Tällaisia pienimuotoisia muutostöitä voivat olla esimerkiksi:

- Luiskien ja ramppien asentaminen: Mahdollistaa esteettömän kulun sisään ja ulos.
- Kahvojen ja tukien asentaminen: Lisää turvallisuutta kylpyhuoneessa ja muissa tiloissa.

Palvelun myöntäminen perustuu yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin ja tulo- ja varallisuusharkintaan. Palvelusta tehdään palvelupäätös. Tuloja ja varallisuutta selvitetessä huomioidaan hakijan ja hänen kanssaan samassa taloudessa vakituisesti asuvan puolison/avopuolison tulo- ja varallisuus kokonaisuutena.

Vähävaraisuutta kuvaavat tulo- ja tilisäästörajat ovat pääsääntöisesti:

- 1 henkilön taloudessa bruttotulot alle 1270 euroa kuukaudessa/tilisäästöt 6000 euroa
- 2 hengen taloudessa bruttotulot alle 2540 euroa kuukaudessa/tilisäästöt 10 000 euroa

Tuloina ei huomioida asumistukea, hoitotukea, rintamalisää, ylimääräistä rintamalisää eikä omaishoidon tuen palkkiota. Varallisuutena ei huomioida omassa käytössä olevaa vakituista asuntoa.

Sosiaalihuoltolain mukaisesti asunnon muutostöihin korvausta ei myönnetä, jos hakija odottaa paikkaa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, yhteisölliseen asumiseen tai pitkäaikaiseen perhekotiin.

Hakemus

Hakemuksen liitteenä tulee olla:

- selvitys taloudellisesta tilanteesta kahdelta (2) viimeiseltä kuukaudelta tiliotteet kaikilta tileiltä
- viimeisin vahvistettu verotuspäätös erittelyosineen

Hakemus löytyy sähköisenä Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta

www.etelasavonha.fi/ikaantyneet-asiakasohjaus

Hakemuksen voi myös tulostaa ja lähettää myös postitse, riippuen mistä alueesta on kyse. Hakemus ohjautuu ikääntyneiden asiakasohjaukseen.

- **Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala ja Kangasniemi:** Omatori, Ikääntyneiden asiakasohjaus, Porrassalmenkatu 21, 50100 Mikkeli
- **Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava:** Ikääntyneiden asiakasohjaus, Keskussairaalan tie 6, 57120 Savonlinna
- **Pieksämäki:** Ikääntyneiden asiakasohjaus, Tapparakatu 1-3, 76100 Pieksämäki

Ikääntyneiden asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

4.3 Etäpalvelut

Etäpalvelu sisältää säännöllistä kotiin annettavaa, asiakkaan tarpeista lähtevää palvelua. Se tukee asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumista ja päivittäistä arkea. Etäpalvelu voi sisältää tukea ravitsemukseen, sairauksien hoitoon, lääkehoitoon, asiointiin, turvallisuuteen ja sosiaaliseen toimintaan. Etäpalvelun tarkoituksena on tukea ja auttaa ikääntyneen arjessa silloin, kun omat voimavarat ja tukiverkostot ovat riittämättömiä. Lähtökohtana on, että ikääntynyt voisi asua turvallisesti omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Etäpalvelu koostuu etäyhteydellä toteutetuista hoitajakäynneistä, digitaalisesta lääkehoidon toteutuksesta ja kotona asumista tukevasta sensoriteknologiasta. Palvelu räätälöidään asiakkaan tarpeiden mukaan.

Etäyhteydellä toteutettu hoitajan käynti: yhteydenotto asiakkaan kanssa sovittuna aikana ja sovituista asioista toteutussuunnitelman mukaisesti. Hoitaja ottaa yhteyttä etäpäätelaitteen tai puhelimen kautta. Palvelu mahdollistaa myös omaisen ja asiakkaan välisen yhteydenpidon videopäätelaitteen avulla.

Digitaalinen lääkehoidon toteutus: asiakas saa kotiinsa lääkeautomaatin, jonka avulla lääkkeiden annostelu tapahtuu. Hoitaja seuraa ja valvoo lääkehoidon toteutumista etäyhteyden välityksellä. Lääkeautomaatti edellyttää kotihoidon asiakkuutta.

Etäpalvelujen myöntäminen perustuu kotona asuvan iäkkään henkilön yksilölliseen ja dokumentoituun palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjaaja tai muu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen arvioi asiakkaan toimintakyvyn ja palvelutarpeen, huomioiden asiakkaan fyysiset-, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Asiakkaan toimintakyvyn arvioinnissa käytetään aina yksilöllistä harkintaa, jonka tukena hyödynnetään asiakkaan tilanteeseen soveltuvia toimintakykyä kuvaavia mittareita tarpeen mukaan. Palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään RAI-toimintakykymittaristoa.

Ikääntyneiden
asiakasohjaus

015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.

www.etelasavonha.fi/chat

4.4 Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttava päivätoiminta on sosiaalipalvelu, jolla tuetaan ikääntyneiden, muistisairaiden, yksin asuvien ja omaishoidettavien asiakkaiden toimintakykyä, voimavaroja ja osallisuutta. Päivätoiminta on tavoitteellista kuntouttavaa toimintaa, tavoitteiden toteutumista ja päivätoiminnan tarvetta arvioidaan 6 kuukauden välein.

Päivätoiminta sisältää kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen, terveyden edistämisen ja mahdollisuuksien mukaan sairaanhoidolliset toiminnot. Asiakas saa ateriat toimipisteen tarjonnan mukaan (lounas ja päiväkahvi). Tarvittaessa kuljetukset järjestetään asiakkaan kotoa päivätoimintayksikköön ja takaisin kotiin. Päivätoiminnan kuljetus ei sisällä henkilökohtaisia asiointeja. Päivätoiminta tarjoaa myös pesuapua yksiköiden mahdollisuuksien mukaan, jos kotona ei ole mahdollisuutta peseytymiseen.

Kuntouttavan päivätoiminnan myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tulee huomioida, onko asiakkaan toimintakyky alentunut ja pystytäänkö päivätoiminnan keinoin tukemaan toimintakykyä ja kotona pärjäämistä. Toimintakykyä arvioidaan RAI-toimintakyvyn mittarilla. Asiakkaalla tulee olla voimavaroja osallistua toimintaan ja kykyä toimia ryhmässä. Päätöksen päivätoiminnasta tekee keskitetty asiakasohjaus. Päivätoimintaa tarjotaan kokopäiväisenä (6 h) toimintana. Yksittäiset poikkeukset eivät alenna asiakasmaksua. Päivätoimintaa tarjotaan lähipalveluna. Päivätoimintaa voivat järjestää myös perhekodit, yhdistykset ja järjestöt tai päivätoimintaa voidaan tuottaa palvelusetelillä.

4.5 Gerontologinen sosiaalityö

Gerontologinen sosiaalityö on yksi sosiaalityön erityisosaamisalueista. Gerontologista sosiaalityötä toteuttaa iäkkäiden asioihin perehtynyt sosiaalityöntekijä yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa. Sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaan sosiaalityöntekijä vastaa erityistä tukea tarvitsevan henkilön palvelutarpeen arvioinnista. Gerontologinen sosiaalityö on suunnitelmallista, vaativaa ja usein pitkäjänteistä työtä ja sitä toteutetaan yhteistyössä asiakkaiden, omaisten/läheisten sekä viranomaisten ja muiden tukiverkoston kanssa. Gerontologinen sosiaalityön tiimin löytävän vanhustyön avulla tavoitetaan, ohjataan ja tuetaan palveluiden ulkopuolella olevia. Sosiaalityöntekijät vastaavat myös kiireelliseen sosiaalityön tarpeeseen.

Gerontologinen sosiaalityö ja -sosiaaliohjaus ovat asiakkaalle maksuttomia palveluita.

4.6 Omais- ja perhehoito

Omaishoito on elämäntilanne, jossa sairaus ja vammaisuus tai muu erityisen tuen tarve, auttaminen ja tukeminen sovitetaan eri tavoin perheen elämään. Omaishoitotilanteessa sekä hoidettava että hoitaja, koko omaishoitoperhe, tarvitsee tukea. Omaishoittoon liittyy aina elämänmuutos, jonka perheenjäsenen sairastuminen tai vammautuminen aiheuttaa. Omaishoito vaikuttaa koko perheen elämään.

Omaishoitajaksi soveltuu henkilö, jonka hoidettava on hyväksynyt hoitajakseen sekä joka oman terveytensä ja toimintakykynsä sekä elämäntilanteensa puolesta soveltuu tehtävään (www.omaishoitajat.fi)

Omaishoidon myöntämisen perusteet määritellään laissa. Asiakkaan hoitoisuutta ja hoidettavan toimintakykyä arvioitaessa otetaan huomioon hoidettavan ja hoitajan kokonaistilanne. Mikään tietty diagnoosi ei oikeuta tai edellytä omaishoidon tukea. Omaishoidon tukeen ei ole oikeutta, mikäli avun tarve on esimerkiksi pelkästään ruoanlaitossa, siivouksessa, pihatöissä tai asiointissa kodin ulkopuolella. Arvioinnissa otetaan huomioon myös perheen normaalit sisäiset vastuut, esimerkiksi puolisojen välinen tavanomainen auttaminen.

Omaishoito on sosiaalipalvelu ja sillä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu ikääntynyttä yli 65-vuotiasta kotona hoitavalle maksetusta hoitopalkkiosta sekä hoidettavalle annetuista ja muista omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tuen päätöksen tekeminen perustuu hoidettavan ja hoitajan monipuoliseen toimintakyvyn ja voimavarojen arviointiin. Arvioinnissa huomioidaan erityisesti arjessa tarvittavan avun määrä sekä hoidon sitovuus ja vaatavuus. Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla.

Omaishoitajana voi toimia hoidettavan täysi-ikäinen omainen tai läheinen. Hoitajan on terveytensä ja toimintakykynsä puolesta oltava kykenevä omaishoitajaksi. Hoidettavan kotiolojen tulee olla omaishoidolle sopivat. Omaishoidon tuki on veronalaista tukea, ja siitä kertyy alle 68-vuotiaalle eläkettä. Omaishoidon tukea suunniteltaessa määritellään omaishoidon sisältö ja siihen liittyvät muut sosiaalipalvelut sekä sovitaan omaishoitajan palkkiosta ja hänelle järjestettävästä vapaasta. Laki omaishoidon tuesta 2.12.2005/ 937.

Omaishoidon soveltamisohje löytyy Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta:
www.etelasavonha.fi/omaishoidontuki

4.7. Perhehoito

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialueen on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritetty perhehoitolaissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoito on toimeksiantosopimussuhteista.

Perhehoitoa järjestetään asiakkaille, joilla on 1) lisääntynyt tuen tarve toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella ja asiakkaalla on esim. turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista ja mahdollisesta turvateknologiasta huolimatta, 2) palvelua tai asiakkaan ti-

lannetta ei voida riittävällä laajuudella auttaa kotiin annettavien palveluiden keinoilla, 3) kokonaisarvion perusteella asiakkaalla ei ole ympärivuorokautisen hoivan ja valvonnan tarvetta tai 4) perhehoito ei sovellu asiakkaalle, joka tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai säännöllistä yöaikaista apua tai on toistuvasti aggressiivinen ja levoton.

Kiertävien perhehoitajien avulla asiakkaan on mahdollista saada lyhytaikaista tai osavuorokautista perhehoitoa 1) tukemaan yksin asuvan kotona pärjäämistä, silloin kun perusteet kotihoidon myöntämiseen eivät vielä täyty, 2) omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi, 3) omaishoitajan jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä, kuntouttavana jaksena esim. sairaalahoidon jälkeen. Asiakkaalle voidaan järjestää perhehoitoa hänen omassa kodissaan, kun se vastaa parhaiten asiakkaan tarpeita sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykynsä säilymistä. Perhehoidolla voidaan siirtää kotihoidon alkamista.

Osavuorokautinen perhehoito on joko päivä- tai yöhoitoa, joka on kestoltaan yleensä 6-8h. Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa ja myös sen avulla voidaan mahdollistaa omaishoitajien lakisääteisiä vapaapäiviä.

Lyhytaikainen perhehoito voi tarkoittaa joko säännöllistä jaksohoitoa tai yksittäistä, määräaikaista hoitajaksoa esim. toipilasaikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikainen perhehoito sopii myös omaishoitajan vapaan muodoksi ja on ensisijainen vapaan vaihtoehto omaishoidontuessa.

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa sitä, että henkilölle on myönnetty perhehoito toistaiseksi ja hän muuttaa perhekotiin asumaan. Perhehoito on inhimillinen tapa järjestää henkilön asuminen, kun hoidettavan kodissa asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva henkilö tilastoidaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avohuollon palveluihin, kuin omassa kodissaan asuva henkilö.

Perhehoidon soveltamisohje löytyy Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta:
www.etelasavonha.fi/ikaantyneiden-perhehoito

4.7 Vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö

Vapaaehtoistoiminta on kaikille avointa, yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen hyväksi tehtyä toimintaa, josta ei saa rahallista korvausta, jota tehdään ilman pakkoa ja jota ei pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. Vapaaehtoistoiminta ei korvaa palveluja tai ammattilaisten työtä. Vapaaehtoistehtävien tulee olla sellaisia, että ne voidaan toteuttaa tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin. Vapaaehtoistoimintaa voivat toteuttaa niin järjestöt, julkiset kuin yksityisetkin tahot.

Vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on lisätä osallisuutta ja sosiaalisia suhteita sekä tarjota monipuolista tukea erilaisissa elämäntilanteissa. Vapaaehtoisille tarjotaan peruskoulutusta sekä vapaaehtoistehtäviin liittyviä lisäkoulutuksia. Riittävä tehtäviin perehdyttäminen ja yksilöllisen tuen tarjoaminen tarvittaessa ovat ensisijaisen tärkeitä vapaaehtoistehtävän hoitamisen, siihen sitoutumisen ja tehtävän mielekkääksi kokemisen kannalta. Vapaaehtoisten yhteistapaamisia ja virkistystilaisuuksia järjestetään säännöllisesti sekä tarvittaessa järjestetään myös työhohausta. Vapaaehtoistehtäväpyyntöjen soveltuvuuden arviointi, tehtävien koordinointi, viestintä ja käytännön järjestelyt eri osapuolten kanssa vaativat laajaa kokonaistilanteen ymmärtämistä. Vapaaehtoistoiminta ei ole kaikissa tilanteissa mahdollinen vaihtoehto, jolloin on kartoitettava tilanteeseen soveltuvat muut tukimuodot.

Järjestötoiminnalla on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Järjestöt ovat moninaisia; osa niistä toimii kokonaan tai pääosin vapaaehtoisvoimin. Esimerkiksi eläkeläis-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-ajan järjestöjen sekä pienten potilasjärjestöjen toiminta pohjautuu usein vapaaehtoisuuteen. Toimintamuodosta riippumatta järjestöt mahdollistavat sosiaalista kanssakäymistä ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia, mielekästä tekemistä sekä matalan kynnyksen tuen saamista erilaisissa elämäntilanteissa. Järjestöjen tarjoama tuki yksinään tai muuta tukea täydentäen voi merkittäväällä tavalla parantaa apua tarvitsevan henkilön elämänlaatua ja turvallisuuden tunnetta. Hyvinvointialue tekee yhteistyötä erilaisten järjestöjen kanssa.

4.9 Rintamaveteraanit ja sotainvalidit

Rintamaveteraanipalveluihin ovat oikeutettuja Suomessa asuvat rintamaveteraanit, jotka ovat osallistuneet vuosien 1939–1945 sotiin ja joille on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus. Valtiokonttori jakaa vuosittain hyvinvointialueelle määrärahaa kotona asumista tukevia palveluja varten. Kotona asumista tukevien palvelujen osalta hyvinvointialueet arvioivat vuosittain ennakkoon, paljonko tarvitsevat rahaa palveluiden järjestämiseksi. Kotona asumista tukevien palveluiden tavoitteena on tukea monipuolisesti rintamaveteraanin kotona selviytymistä. Määrärahaa käytetään itsenäistä selviytymistä tukeviin palveluihin ja niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Määrärahaa voi käyttää myös asumispalveluyksiköissä. Palvelujen tulee perustua palvelutarpeen kartoitukseen. Palvelut ovat veteraaneille maksuttomia. Palveluja myönnettäessä noudatetaan Valtiokonttorin vuosittain antamaa ohjeistusta rintamaveteraanien kotona asumista tukevista palveluista.

Valtiokonttori korvaa hyvinvointialueelle avopalveluita vähintään 10 % sotainvalideille. Sotilasvammalain 6b § mukaan avopalvelut ovat maksuttomia myös ennen vuotta 1991 asepalveluksessa tai YK-tehtävissä vammautuneille tai sairastuneille sotilasinvalidille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 %. Avopalvelut ovat kotona asumista tukevia palveluita sekä sosiaalihuoltolain alaista asumispalveluja. Palveluja myönnettäessä noudatetaan Valtiokonttorin vuosittain antamaa ohjeistusta sotainvalideille järjestettyjen palveluiden korvaamisesta.

Arjen tuki- ja etäpalveluiden asiakasmaksuhinnat löytyvät Eloisan asiakasmaksuhinnastosta:
www.etelasavonha.fi/asiakasmaksuhinnasto

Ikääntyneiden
asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

5 Kotiin annettavat palvelut

Ikäntyneiden asiakasohjaus

015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.

www.etelasavonha.fi/chat

5.1 Kotihoidon arviointijakso

Arvioivan kuntoutumisjakson tarkoituksena on siirtää tai ehkäistä säännölliseen kotihoidon asiakkuuteen syntyminen. Jaksolla arvioidaan uuden asiakkaan toimintakykyä ja palveluntarvetta sekä laaditaan tavoitteet toimintakyvyn edistämiseksi, joilla ennaltaehkäistään säännöllisen kotihoidon tarve. Arvioivan kuntoutumisjakson aikana moniammatillinen tiimi selvittää yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumisen mahdollisuuksia sekä asettaa jakson tavoitteet. Tavoitteena on, että jakson

aikana toteutetaan tavoitteen ja tarpeenmukaisia toimenpiteitä, joiden avulla asiakas pärjää jakson jälkeen itsenäisesti tai läheisen tuella tai siirtyy muihin esim. kolmannen sektorin palveluihin. Arvioiva kuntoutumisjakso kestää enintään neljä viikkoa. Säännöllisen kotihoidon palvelun piiriin asiakas siirtyy, jollei jakson jälkeenkään selviydy itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista omaisen/läheisen, tukipalvelun tai muiden palveluntuottajien tuottamien palvelujen avulla.

Arvioivan kuntoutumisjakson tavoitteet suunnitellaan yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa.

Jakso toteutetaan asiakkaan omassa kotiympäristössä ja jakson aikana arvioidaan kuntouttavien toimenpiteiden vaikutusta asiakkaan toimintakykyyn yhteistyössä asiakkaan itsensä ja läheisten sekä arvioivan arkikuntoutustiimin ammattilaisten kanssa. Tavoitteissa huomioidaan asiakkaan ja hänen läheisensä arvio tilanteesta ja asiakkaan asettamat tavoitteet sekä motivaatio. Kuntoutumissuunnitelma sisältää ammattilaisten tekemän toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnin. Tavoitteena on asiakkaan mahdollisimman itsenäinen suoriutuminen päivittäisistä toiminnoista ja fyysinen-, psyykinen-, sosiaalinen- sekä henkinenhyvinvointi.

Arvioivan kuntoutumisjakson sisältö vaihtelee asiakkaan toimintakyvyn ja tarpeiden mukaan. Jakso sisältää aina asiakkaan ja ammattilaisten arvion tavoitteiden saavuttamisesta, jatkosuositukset sekä tarvittaviin muihin palveluihin ohjaamisen. Jakson sisältönä voi olla esimerkiksi henkilökohtaisten harjoitteiden ja apuvälineiden käytön ohjaaminen, ulkoilu, ja läheisten ohjaus. Jaksolla kartoitetaan ja varmistetaan kotiympäristön turvallisuus ja esteettömyys. Jakson aikana toteutetaan myös asiakkaan yksilöllistä ja tarpeen mukaista hoitoa ja hoivaa.

Jaksoon voidaan yhdistää myös etäpalveluna toteutettavaa kuntoutusta tai ryhmätoimintaa. Jakson aikana ohjataan asiakasta palvelutarpeen mukaisesti palveluihin. Asiakkaan tarvitessa jatkokuntoutusta voidaan hänet ohjata terveystaloon järjestämään kotikuntoutukseen.

5.2 Kotihoito

Kotihoito on kotiin annettava sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu. Kotihoito sisältää moniammatillisesti annettavaa asiakkaan tarpeiden mukaista ohjaamista ja avustamista päivittäisissä toiminnoissa, kuntoutusta ja sairaanhoitoa. Kotihoidon palveluilla tuetaan asiakasta toimimaan omassa kotiympäristössään, kun fyysinen, psyykinen ja/tai sosiaalinen toimintakyky on tilapäisesti tai pysyvästi alentunut. Kotihoidon palveluun kuuluvat lisäksi apuvälineisiin, palveluihin ja ar-

jen päivittäisiin toimiin liittyvä ohjaus ja neuvonta. Kotihoitoa myönnetään palveluohjaajan tekemän palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Kotihoitoa tuotetaan sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) että terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella.

Kotihoidon asiakkaan palvelu perustuu asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa yhdessä laadittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan, jossa huomioidaan psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus. Kotihoidon palvelu toteutetaan **asiakkaan osallisuutta, voimavaroja ja toimintakykyä tukien**. Asiakkaan itsenäistä suoriutumista ja omahoitoa tuetaan ohjauksella ja neuvonnalla.

Kotihoito palvelee kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina. Kotihoidossa käytetään sekä asiakasta että henkilökuntaa hyödyttäviä teknologisia ratkaisuja, kuten lääkkeiden koneellista annostelua ja automaattista lääkeannostelupalvelua (lääkeautomaatti). Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakkaan palvelutarpeeseen voidaan vastata myös kokonaan tai osittain etäpalveluna.

Asiakasta opastetaan ja avustetaan tarvittaessa **palvelujen, etuuksien, tukien ja edunvalvonnan hakemisessa** tai **ohjataan asiantuntijapalvelujen piiriin**. Ohjaus ja neuvonta korostuvat palvelutarpeen muuttuessa. Ohjauksella ja neuvonnalla tuetaan myös asiakkaan läheisiä.

Yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa kartoitetaan kotiympäristön esteettömyys, vaarat ja terveystalot. Tarvittaessa kotihoito tekee turvallisuusasioissa yhteistyötä eri asiantuntijoiden, kuten esimerkiksi paloviranomaisten kanssa.

Kotihoito voi olla joko 1) tilapäistä tai 2) jatkuvaa ja säännöllistä. Kotihoito on tilapäistä, kun kotihoidon palvelujen tarvetta on harvemmin kuin viikoittain ja/tai palvelun tarvetta on lyhyemmän aikaa kuin kahden kuukauden ajan. Jatkuva ja säännöllinen kotihoito on kyseessä, kun palvelun tarve jatkuu tai arvioidaan jatkuvan viikoittain vähintään kahden kuukauden ajan.

5.3 Kotihoidon sairaanhoito

Asiakkaan **avustaminen päivittäisissä toiminnoissa** sisältää henkilökohtaiseen hygieniaan, ravitsemukseen sekä terveelliseen ja turvalliseen kotiympäristöön liittyviä tehtäviä asiakkaalle tehdyn toteuttamissuunnitelman mukaisesti. Mikäli asiakas tarvitsee apua pelkästään suihkussa käynnissä tulee hänen hankkia palvelu yksityiseltä palveluntuottajalta. Pienituloisilla asiakkailla on mahdollisuus saada suihkuapua hygieniapalveluna palvelusetelillä.

Asiakkaan säännöllistä, **terveellistä ja monipuolista ravitsemusta** tuetaan asiakkaan tarpeiden mukaan. Asiakasta voidaan tarvittaessa avustaa muun muassa seuraavissa tehtävissä aamu-, iltaja välipalojen valmistamisessa ja valmiin aterian lämmittämisessä. Asiakasta voidaan ohjata tai avustaa ateriapalveluun ja kauppapalvelun liittyvissä tilauksissa. Kotihoito neuvoo ja avustaa asiakasta tarvittaessa lisäpalveluiden kuten siivouksen tai pyykkihuollon hankkimisessa.

Kotihoidon palveluun eivät kuulu raha-asioiden hoitaminen eikä rahan käsittely. Pankkiasioista huolehtii asiakas itse, omainen/läheinen tai edunvalvoja. Muita palvelun ulkopuolelle jääviä tehtäviä ovat lemmikkieläinten hoitoon, kiinteistöhoitoon, pihaan ja asunnon lämmitykseen liittyvät tehtävät sekä asunnon perusteellinen ja säännöllinen siivous. Kotihoito avustaa tarvittaessa asiointivun ja saattamisavun järjestämisessä.

Kotihoidon lääkäri toimii kotihoidon asiakkaiden omalääkärinä.

Sairaanhoitajan palvelu kattaa sairauksien hoidon, toimintakyvyn tukemisen, kuntoutukseen ohjauksen sekä hoitotarvikesuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet hoitotarvikejakelun ohjeiden mukaisesti. Sairaanhoitoon sisältyy hoidon tarpeen arviota ja hoidon toteuttamista tukevien testien tekeminen ja hyödyntäminen.

Kotihoidon sairaanhoito voi sisältää **lääkehoidon** ohjausta, tukemista ja toteuttamista asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kotihoidon asiakkaan lääkkeet säilytetään asiakkaan kotona asianmukaisessa lukitussa lääkekaapissa. Kaikille apteekin koneelliseen annosjakeluun soveltuvilla asiakkailla tarjotaan vaihtoehtoisena palveluna annosjakelunpalveluseteliä.

Kotihoidon sairaanhoitoon kuuluvat **kotona tehtävät hoitotoimenpiteet** esimerkiksi haavahoito. Asiakas hankkii hoitotarvikkeet omakustanteisesti tai ilmaisjakeluna hoitotarvikejakelun lainsäädäntöön perustuvien ohjeiden mukaisesti (Terveystieteiden ja terveydenhuollon lakien 1326/2010, § 24; Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, 5 §). Kotihoito avustaa tarvittaessa hoitotarvikkeiden tilaamisessa ja hankkimisessa.

5.4 Tilapäinen kotisairaanhoito

Tilapäinen kotisairaanhoito on moniammatillisesti toteutettua terveyden- ja sairaanhoidon palvelua. Asiakas voi tarvita palvelua tilapäisesti, harvemmin kuin kerran viikossa tai lyhyemmän aikaa kuin kahden kuukauden ajan. Tilapäinen kotisairaanhoito on maksukattoa kerryttävä palvelu.

Tilapäinen kotisairaanhoito sisältää tässä asiakirjassa kohdassa 5.3 kuvatun kotihoidon sairaanhoidollisen sisällön. Jos viikoittain toistuvan palvelun arvioidaan kestävän yli kaksi kuukautta, on kyse jatkuvasta ja säännöllisestä kotihoidosta.

5.5 Kotiin annettavien palvelujen myöntämisperusteet

Kotiin annettavat palvelut voidaan myöntää asiakkaalle, joka ei selviydy itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista tai asiakkaalla on sairaanhoidollisten palvelujen tarve. Palvelua voidaan myöntää myös omaishoidettavalle. Kotihoidon palveluja voidaan myöntää myös saattohoitoasiakkaalle. **Kaikissa tilanteissa myöntämisperusteena** on, että kotihoidon palvelutarpeeseen yhdistyy **kyvyttömyys käyttää kodin ulkopuolisia palveluja**. Kotihoidon palvelut toteutetaan asiakkaan kodissa.

Palvelujen myöntäminen ja / tai niiden jatkaminen edellyttää lisäksi, että:

- Asiakas tarvitsee palvelutarpeen arvioinnin perusteella palveluja.
- Sitoutuu yhteistyöhön hoitohenkilökunnan kanssa toteuttamissuunnitelman mukaisten palvelujen toteuttamiseksi.
- Asiakas sitoutuu käyttämään hoitoon liittyviä apuvälineitä kuten esim. sairaalasänky ja nostolaite. Apuvälineiden käyttö on edellytys asiakkaan ja työntekijöiden turvallisuuden takaamiseksi.
- Hoitohenkilökunnan fyysinen koskemattomuus pystytään turvaamaan. Turvallisuussyistä kotikäynti tehdään tarvittaessa parikäyntinä.

Kotihoidon palvelut päättyvät aina, kun asiakas ei täytä palvelujen myöntämisen perusteita tai asiakkaalle myönnetään palvelutarpeisiin vastaava muu palvelu.

Kotiin annettavien palveluiden asiakasmaksuhinnat löytyvät Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta: www.etelasavonha.fi/asiakasmaksuhinnasto

6 Asumispalvelut

Asumispalvelut sisältävät lyhyt- ja pitkäaikaista asumispalvelua. Asumisen muotoja ovat tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen sekä jaksohoito, joka voi tapahtua niin yhteisöllisen kuin ympärivuorokautisen asumisen yhteydessä.

Asumisyksiköissä toteutettava jaksohoito on pääosin omaishoidon jaksoja, jotka voivat olla päivien – viikkojen mittaisia. Yksiköissä voidaan toteuttaa myös arviointijaksoja, jolloin asiakkaan palvelutarvetta asumispalveluihin arvioidaan sovitun jakson aikana.

6.1 Tuettu asuminen

Tuettu asuminen on sosiaalihuoltolain mukaista asumista henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla, esim. kotihoidon palveluina. Tuetussa asumisessa henkilöä tuetaan hänen palvelutarpeenkartoituksensa mukaisesti sosiaaliohjauksen ja/tai sosiaalipalveluiden keinoin.

Ikäntyneiden
asiakasohjaus

015 211 557

(arkisin ma–pe 9–15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.

www.etelasavonha.fi/chat

6.3 Ympärivuorokautinen palveluasuminen

Ympärivuorokautinen palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, joiden palvelua ei voida riittäväällä laajuudella ja turvallisesti järjestää kotihoidon tai muiden kevyempien asumispalvelujen turvin kotiin, perhekotiin tai yhteisölliseen asumiseen. Ympärivuorokautisessa asumisessa asiakkaan valvonnan ja avuntarve on jatkuvaa/säännöllistä vuorokauden kaikkina aikoina. Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa henkilöstö on paikalla ympärivuorokautisesti ja heitä on laissa säädellyn mitoituksen mukaisesti.

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuminen ja palvelut turvataan asiakkaalle, joka tarvitsee runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa vuorokauden kaikkina aikoina. Palveluun sisältyvät ympärivuorokautiset hoito- ja huolenpitopalvelut, täysihoidoteriat sekä asiakkaan tarvitsemat muut tukipalvelut. Yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista palveluasumista voidaan tuottaa samassa toimintayksikössä, joten asumismuodolle ratkaisevaa on asiakkaan palvelutarve.

6.2 Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllinen asuminen on tarkoitettu ikääntyneille, joiden palveluja ei voida riittäväällä tavalla järjestää esim. kotihoidon, kiertävän perhehoitajan tai perhekodin palvelujen avulla. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä. Palvelussa korostuu yhteisöllinen ja sosiaalinen toiminta, joka edistää ja tukee sosiaalista kanssakäymistä. Asiakkailta on käytettävissään heidän tarpeitaan vastaava esteetön ja turvallinen asunto.

Yhteisöllisen asumisen palvelu kohdentuu asiakkaille, jotka tarvitsevat apua useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa ja heillä voi olla ajoittain yhäikäistakin hoidontarvetta. Palvelua tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna tai palvelusetelinä. Yhteisöllisessä asumisessa asiakas saa palvelutarpeensa mukaisesti tukipalveluja sekä valitsee niiden tuottajan.

6.4. Lyhytaikainen sosiaalihoito- lain mukainen palveluasuminen

Lyhytaikaista sosiaalihoitolain mukaista palveluasumista järjestetään palveluasumisen yksiköissä yhteisöllisenä tai ympärivuorokautisena palveluna. Jakso on tarkoitettu pääsääntöisesti omaishoidettaville tai palvelutarpeen arviointia täydentävänä arviointijaksona. Lyhytaikaisen hoidon tai tilapäisen asumisen tavoitteena on tukea asiakkaan kotona asumista tai tukea omaishoitajaa omaisen/läheisen hoitotyössä. Tilapäistä asumista tai lyhytaikaista hoitoa järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat lyhytaikaista apua tai tukea itsenäiseen asumiseen. Jakson tavoitteena on vahvistaa asiakkaan omatoimisuutta, selviytymistä päivittäisistä toiminnaista ja liikkumista niin, että palaaminen asiakkaan omaan kotiin onnistuu kotiin järjestettävien palvelujen avulla.

Lyhytaikaisesta sosiaalihoitolain mukaisesta palveluasumisesta peritään hoitopäivämaksu, joka ei kerrytä maksukattoa. Päivähoidolla tarkoitetaan enintään kahdeksan tuntia kerrallaan kestävää palvelua, josta peritään erillinen maksu. Yöhoidolla tarkoitetaan kello 18 ja kello 10 välillä toteutettavaa palvelua, josta peritään erillinen maksu. Päivä- tai yöhoidon ylittäessä sille asetetut aikarajat, asiakasmaksu peritään kokonaisen hoitopäivän mukaisesti.

Omaishoitajan vapaapäivien aikana toteutettavasta hoidosta peritään asiakasmaksulainsäädännön määräämä maksu. Rintamatunnuksen omaavalta veteraanilta omaishoitajan vapaan aikaisesta hoidosta ei peritä asiakasmaksua. Asiakas tuo jaksolle omat päivittäiset käyttövaatteet, lääkkeet, hygieniatarvikkeet (vaipat, partakoneet, päivittäiset pesuaineet ja -välineet).

Ikäntyneiden
asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

6.6 Asumispalvelujen myöntämisperusteet

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 3) on esitetty Asumispalvelujen myöntämisperusteet.

Asumispalveluiden asiakasmaksuhinnat löytyvät Eloisan asiakasmaksuhinnastosta:
www.etelasavonha.fi/asiakasmaksuhinnasto

Taulukko 3. Asumispalvelujen myöntämisperusteet

Tuettu asuminen	<ul style="list-style-type: none"> Tuettu asuminen on asiakkaille, jotka tarvitsevat yhteisöllisyyttä turvallisuuden tunteen ylläpitämiseksi ja joilla on korostunut palveluntarve ja ajoittaista yöhoidon tarvetta, jota voidaan auttaa esim. turvateknologian keinoin. Kokonaisarvion perusteella asiakkaalla ei ole tarvetta yhteisölliselle, eikä ympärivuorokautiselle asumispalvelulle ja hän tulee autetuksi tuetun asumisen, perhehoidon ja kotiin annettavien palveluiden keinoin.
Yhteisöllinen asuminen	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan toimintakyky on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarve on kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. (Sosiaalihoitolaki 1301/2014 § 21 b). Hoidon, huolenpidon ja valvonnan tarve voi toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella olla myös yöaikaan. Tarvittava yöaikainen palvelu järjestetään asiakkaan tarvitsemalla tavalla esim. turvateknologiaa hyödyntäen. Palvelua ei voida riittäväällä tavalla järjestää muiden kotiin annettavien palvelujen tai perhehoidon avulla esim. toimintakyvyn alentumisen, hoidon ja huolenpidon tarpeen, korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi.
Ympärivuorokautinen asuminen	<ul style="list-style-type: none"> Tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista (Sosiaalihoitolaki 1301/2014 §21 c). Hoidon, huolenpidon ja valvonnan tarve on toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella jatkuvaa/säännöllistä ja tarve on ympärivuorokautista. Asiakkaan palveluntarve huomioiden palvelua ei voida järjestää riittävässä laajuudessa ja asiakkaan turvallisuus huomioiden muilla tavoilla esim. asiakkaan vaikean muistisairauden tai runsaan ja jatkuvan avun tarpeen vuoksi.

7 Geriatrien osastopalvelu

7.1 Geriatriet arviointiosastot

Geriatriilla arviointiosastoilla toteutetaan ympärivuorokautista moniammatillista geriatria arviointia ja kuntoutusta koko Eloisan alueen asukkaille.

Toiminta on terveydenhuoltolain alaista. Moniammatillinen työ on lääkärijohtoista ja siihen osallistuu mm. sairaanhoitajia, lähihoitajia, geronomeja, fysioterapeutteja, lääkehoidon erityisasiantuntijoita ja tarpeen mukaan myös muita ammattilaisia. Geriatrien arvioinnin tavoite on selvittää huolellisesti ikääntyneen potilaan kokonaistilanne, suunnitella tarvittavat kuntoutustoimenpiteet ja tehdä jatkohoitosuunnitelma.

Tavoitteena on aina potilaan kotiutuminen kotiin, jos se on potilaan toimintakyvyn puitteissa mahdollista. Osastoille tullaan jatkohoitoon muilta osastoilta ja joissain tapauksissa myös suoraan kotoa.

Ikääntyneiden
asiakasohjaus
015 211 557

(arkisin ma-pe 9-15) Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.
www.etelasavonha.fi/chat

Geriatriessa osastopalvelussa voidaan hoitaa myös sellaisia ikääntyneitä, joilla ei ole akuuttia uutta sairautta, mutta joiden kotona pärjääminen on äkillisesti heikentynyt (esim. Muistisairauden oireiden vaikeuduttua).

7.2 Geriatrien osastopalvelujen myöntämisperusteet

Geriatrialle arviointiosastoille potilaat sijoittaa osastosijoittelusta vastaava taho palvelualueen tekemän ohjeistuksen mukaisesti.

Geriatriet arviointijaksot on tarkoitettu sellaisille ikääntyneille potilaille, joiden toimintakyky on heikentynyt esimerkiksi sairaalahoidon tarpeen päätyttyä ja tarvitaan tilanteen laajempaa arviota ja jatkokuntoutusta.

Geriatrien osastopalveluiden asiakasmaksuhinnat löytyvät Eloisan asiakasmaksuhinnastosta:
www.etelasavonha.fi/asiakasmaksuhinnasto

Eloisan
ikäntyneiden
asiaksmaksutiimi
neuvoo asiakas-
maksuasioissa

Ikääntyneiden
asiaksmaksutiimi
015 351 3333

(arkisin ma-pe 9-13)
Asiaksmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

8 Asiaksmaksut ja niiden alentaminen tai perimättä jättäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävistä asiakasmaksuista määrätään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja -asetuksessa (912/1992).

Ikääntyneiden palvelujen arjen tukipalvelujen asiakasmaksuista päättää Etelä-Savon hyvinvointialueen hallitus.

Asiaksmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä säädetään asiakasmaksulain 11 §:ssä, jonka mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin: 1) maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä, 2) tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Asiaksmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen ovat ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden. Asiaksmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen tarkoituksena ei ole estää toimeentulotuen hakemista tai myöntämistä ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevan asian ratkaisemista. Myös tulosidonnaisten palvelusetelien arvoa on mahdollista tarvittaessa korottaa (Palvelusetelilaki 8 §).

Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakasmaksuista ja maksujen alentamiseen tai poistamiseen liittyvää tietoa löydät nettisivuilta:
www.etelasavonha.fi/asiaksmaksut

ELOISA

Etelä-Savon
hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35-37, 50100 Mikkeli
Savonlinna: Keskussairaalan tie 6, 57120 Savonlinna
Pieksämäki: Tapparakatu 1-3, 76100 Pieksämäki
Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi

www.etelasavonha.fi